

صاحب امتیاز و مدیر مسئول ییل - ۱ صبانی - ۱

ضیا کوک آپ غروشدرا نسخه می ۱۰

آبونه شرائیلی

سن لکی : ۰۰۰

آلنی آیان : ۲۰۰
غروشدرا

کوچوک مجموعہ

دیار بکر

حکومت داڑھ سندھ

ولاپت مطبعہ می

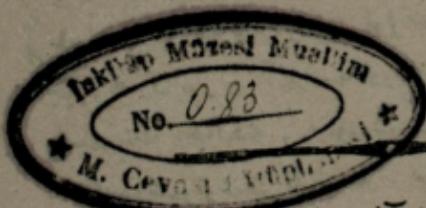
تلنرا فیا : دبار بکر

کوچوک مجموعہ

هفتادہ برقیقار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۱۰ شوال سنہ ۳۴۰ پazar ایزنسی ۵ حزیران سنہ ۳۳۸

مصاحبه :

چنار آلتی

ییلام ، قاج سنہ اوکلی . استانبولہ ، حیات بجادہ سنک هیجوانی
کورون تو زدن ، فردی احتلاط رک بینمز تو کنفر دیدی تو دیار ندین یقمندہم .
روحی ذیکار ندیر، جک بر استراجت تو شامی . قلبیہ نسلی ویرہ جک بر
کوکل آرندانی آری وردم . آردم ، آرادم ، نہایت ، یشبل چاملر
آر اسنده بر استفراق بوردی : بر چنار آلق ، یولیم . جودامی ایش

دنیاسنک ذمن یوریخی اوغولتولارندن اوزاقدی . بودایه جهانک های
 و هومندن قاچان نک توک مزوپلاردن باشنه کیمه اوغراما زدی . بومزوپلار
 اوغراغنده ، بنم کی حضوره ، فراغته محتاج بر روحه راست کلمه .
 بونکله آرقداش اولدم . بو آرقداش بکا هیچ غرفه لاردن بحث ایقزدی ،
 بالکز-وکلاری آکلا تیریدی بکا هیچ چیر کینلکلاری ، فنافلاری کوستمندی .
 مرشیده بنم هنوز مزه مدبکم بیزی کوزه لاکاری ، مجھول ایلکلکلاری میدانه
 چیفاریردی . آزادچق باسی اولسه بیله بیزه ردی : بن اوپ داعامیدوار
 کوروردم . آزادچق بدینلکی اولسه بیله صافلارדי : بن اوپ ه سباح
 دها چوق نیکین بولوردم . سودبیکی کوزه لکلار اکثریته وطنزک
 کوزه لکلار بدی : یا بانجباره منسوب بدینه لردن آمحق بیرونی (اکروتیک)
 بر ذوقه خوشلاینریدی . تجیل ایتدیکی ایلکلکلار بالخاسه امتنزک فضیلاتر بدی .
 اجنیباره عائد من تلزمده ، ما محیلرینک یین المثل اخلاق لاری شه کوره قیمت بیزدی .
 هـ جامسلریزک قبدهاریه مناره لرنی ، اولر منک ساچا قلاریه جومبالینی ، چشمکلریزک
 چینیلریه کتابه لری آکلا تیعه دویمازدی . خلق دیابنک کوزه هـ مکته ، خلق
 ماسالریشک ایخه لکنه ، خلق شمریه موسيقی سنک ربا یا لکنه هـ شـ قدی .
 خلفک دوشـ و نوشـ فلسفه سـه ، خلفک تغـ اخـ رسـ تهرـ مـ انـ فـ نـه ، خـ لـ فـ کـ
 سـ کـ بـ نـ لـ وـ جـ دـ هـ حـ يـ رـ اـ نـ دـ . کـ اـ هـ بـ زـ اـ دـ دـ اـ وـ رـ وـ رـ ، کـ اـ هـ نـ اـ رـ بـ نـ زـ کـ شـ اـ شـ اـ نـ
 مـ اـ جـ رـ اـ لـ رـ نـ قـ لـ اـ دـ رـ دـ . چـ وـ جـ قـ لـ رـ ، قـ اـ دـ بـ لـ رـ قـ ، اـ مـ لـ رـ کـ آـ بـ قـ ،
 کـوزـهـ لـیـ ، دـوـغـرـ وـ تـورـ تـجـ سـبـهـ سـوـیـهـ رـ ، سـوـیـهـ رـ دـیـ . بـنـ بـوـ طـائـلـ سـوـزـلـیـ
 چـنـتـنـ کـلـنـ سـلـرـ کـیـ دـیـکـلـارـ دـمـ ، مـهـ کـوـرـهـ لـرـ مـلـهـ بـوـ کـسـلـهـ رـ لـ رـ وـ حـانـ
 بر انتراخ ایجـنـهـ یـاشـارـدـ . شـیـمدـیـ ، بلـکـهـ ، بـوـ چـنـارـ آـلتـنـ کـرـهـ دـهـ
 اوـلـبـیـقـیـ ، جـوـکـلـ آـرقـداـشـنـکـ کـیـ اوـلـدـبـیـقـیـ سـوـرـهـ جـفـسـکـرـ ، سـوـلـیـمـ :
 هـنـارـ آـنـیـ هـیـکـ چـمـوعـهـ آـدلـ بـرـهـفـتـلـقـدـیـ : کـوـکـلـ آـرقـداـشـمـ دـهـ بـوـ چـمـوعـهـ تـکـ

فردی احترام‌دارن زیه اولان رو حیدی . و کونده شو بجوعه جک
کوچوک پاراقلاری آلتنده بر سکون چوانی باعث استه ورز :
بیلدم ، موفق اوله بله جکمیز ؟

فَلَمْ يَرْ

ر فاهی ، سعادتی

انسانک ایکی تورلو یارادیباشی ، ایکی چشبید جگانی واردہ انسان
حقنده و خود کامدر ، منفعت پرستدر ، دینلر یا کاش سویله مشرلدر .
فقط بہ انسان ایجھون منفعتی دوشونز ، فدا کاردر ، دینلر ده دو غربوں
سویله مشرلدر . انسانک بولہ ایکی ضد طبیعتہ مالک اولمی زمدن کایورد .
ایکی آبری طالہ منسوب اولو شذن : جھاللر دن پریسی عضویت لار دنیا سیدر .
اوہ کی جھیتلر جھلئیدر .

فی الحقیقہ ، هر انسانک هم بر عضویتی ، ہم دہ بر جمیعتی وارد رہے ۔ انسان ، عضویتہ خیانت ایتمک ایسٹرے ، اونک احتیاجلری نظریہ نہیں چالیشہمی لازم کاہر : بوندن منفت آرزوی دوغار ۔ جمیعتہ سادق قلمق ایسٹرے ، اونک دہ مفسکورہ لرنی و کسلنکہ چالیشہمی انتصاہدار ہے جوندہ فدازار لق دوینگواری وجود کاہر ۔ بو-وزاردن آلاشیلیو دکھ عضویتک پاشامی احتیاجلر نہیں نظم نہیں ، جمیعتک بقاولہمی دہ مفسکورہ لرنک تجیبلہ قابلدر ۔ بوندز دولا یہ کہ اسکی فیلسوفار ، عضویتک احتیاجلر نہیں ہ مادی احتیاجلر ، جمیونک مفسکورہ لرنہ دہ منوی احتیاجلر ہ بر لردی ۔ مادی احتیاجلر نیا لہ حبیوان دہ وارد رہے ۔ چونکہ او نارڈہ بر عضویت دے ۔

نبات ، غدالی برطوب راغه ، صوبه ، هوایه ، شیاهه محتاجدر . حیوانک نفس آنماق ، بیک ، اینجیلک ، اویومق کی احتیاجلاری واز . انسان ، ایلک احتیاجلارنده بوعضویتارله برادردی . فقط ، جمیت حیاتنه کیرنجه ایش دکشیدی . جمیت حالی ، انسانه برطاقم دنی ، اخلاقی ، حقوقی ، سیامی مفکوره‌لر ویردی . بومفکوره‌لر طبیعی ، نیانله حیوانده بوقدی ، بوندز باشقه ، جمیت حالی ، چوقی بروملله چوقی تهیمه محتاج اولان عضویتک احتیاجلارنی ده کیتندیکه چو غالغه یاشلاادی . مثلاً ینینله چالیشان ذهنی انسانلر یوک فایله‌لر یمکمنین ، غدالی طعامار یمکمنین یاشابه‌مازلر . نیانله حیوانک احتیاجلاری محروموددر . فقط انسانک احتیاجلاری ، اجنبیاعی نکامله برابر بردوزی یه آرتديفندن حدودستزدر .

اسکی فیلسوفاردن بضمیلری ، حیوانک محدود احتیاجلاری ، انسان عضویتک ده ضروری احتیاجلاری تلقی ایدیوردی . بکون آکلاشیلدی که انسانک ضروری احتیاجلاری حیوانک احتیاجلاری دن عبارت دکارو . ضروری احتیاجلر یا لکز انسانه مخصوص احتیاجلاری ده محتوی او لوپ مقدارلریله نوعلاری هرمدینیتنده باشند در .

مثلاً اوروپاد ، عمله یعنی چنانله بر ، قاریوله دهیانار ، سندالیه ده او طودور . اوروپانک دها و کسامش اولان بعضی بولنده هر ۴۰له او نده برصالون اودامی ، بپیانو واردر . هر عمله مطلقاً براپور قاویله برا - تراحت قاوینده اعضادر . سنده برا یک آنی اکنجه سیاحتی یا پار . اوروپا خله سنده کوره بونار ضروری احتیاجا در . حالبکه بزم زنگنیزار منزیله بوکی شیلره پاره صرف اتفاقی امراض سایارلو .

برجمیتک ای آذ احتیاجل اولان قسمی عمله‌لریدر . هرمدینیتنده ضروری احتیاجلارک هقیامی ، عمله‌لرک هچ برسورته واژ چکمک ابسته

مدکلری احتیاجاردن . هرمدینتده ، بواصری احتیاجارک تطمینله حصوله
کان اصغری رفاه ، بیاشایش سویه‌می ، دنیاير . مدینیتارک مادی قسماری
آراسنده کی فرقار ، بیاشایش سویه‌لرینک فرقارندن عبارتدر .
بر جمیونده بیاشایش سویه‌ستک و کسلمه‌می ، مادی احتیاجارک سوک درجه
آرتنه‌می ، اقتصادی فعالیت‌ستک محرك‌دار . عمرانک ، مادی مدینیتک آناپور :
معنوی مدینیتک ، اخلاقه ک ، حقوقه ک ، سیاستک منی مفکوره‌لر اولدینی
کی . عجبا بیاشایش سویه‌ستک بی و کسلمه‌می ، نک باشنه ، انساناری سعود
ایده‌یریمی ؛ اتحارلره دائز بایلان عامی ایستادیستیقار کوره . خایر !
زیرا ، بواستادیستیقار کوستیپورکه بیاشایش سویه‌ستک بی و کسلک اولدینی
بعض بر لرده اتحارلرده چوقدز . زنگیلک ، بیوک موقام ، احتشامی
بر حبلاک ، اکیوجه مرتبه‌لری اتحاره مانع اوله‌میور . دیکر طرفدر ، بیاشایش
سویه‌می اعتبارله کزیده قالمش اولان بعض اوکه‌رده ایسه اتحاره‌هان هچ
یوق‌کبیدر ، دیکه که بیاشایش سویه‌ستک بیوک‌لکی اتحارک بی او لامقله‌برابر
اتخارلره مانع‌ده اوله‌میور . بوحال کوستیپورکه انسانلری سعودایدیمیور ،
پنه اتحار ایستادیستیقاری کوستیپورکه اتحارک اک آز اولدینی برلمه‌فکوره‌ملی
محبظاردر . اتحاری اک چوق اولاز اوکه‌لر ، مفکوره‌می اک آز اولان
ماکتتلردر . بواقامه‌لردن شویله بر اجتماعی قانون چیقار : « اتحاره‌فکوره
ابله معکوساً منتاپیدر » بونی آچیق تو رکجه ابله افاده ابدم : « انسانلر
آراسنده مفکوره چو غلام‌تجه اتحار آذالیر ، مفکوره آزادنجه اتحار
چو غالبه‌ی دیکر جهندن بچوق احتیاجارک مکمل برصورته تطمین
اولوغه‌می رکل ، مفکوره‌لرک تطمین و بیکل ایدیله‌مییدر . انساناری بدخت
ایوب اتحاره سوق ایدن‌ده مفکوره‌مز لکدر . بر طرفدن مادی احتیاجارک
چو غالبه‌ی دیکر جهندن بچوق احتیاجارک مکمل برصورته تطمین

ایدیلامی بالکن و رفاه و دیدیگر شیش وجوده کثیر و بزی روح زک
 اجتیاعی بر سوق طبیعی ایله مشتاق اولابنی سعادته یوکسله مس .
 انسان ، مسعودتمن امیدی اینسته کنجه رفاهک اک یوکسک درجه سند
 بولونسه پله ، اتحار ایدیور . بحال ، کوستیهور که انسان رفاهی ده
 ایسته مکله برابر ، اصل آزادی اینی سعادتمن ، مادی مدنیتہ مشتاق اولقله برابر ،
 اصل متهم اولابنی معنوی مدینتمن . فی الواقع ، مسعوداولق ایچون ،
 رفاهده لازم در . یوک بر رفاه یوکسله بر سعادته مانع اولماز ، باکه اوکا]
 صاغلام برغل اولور . خصوصیه اصغری بر رفاه سعادت ایچون مطلاقا
 لازم در ، شیخیز وجود خسته او اورسه ، روح دنی اخلاقی ، بدیعی
 ذوق قدرن لذت الهیاییری ؟ حیوانی احتیاجلری پله تطبیع ایدیله مین بر
 انسان مفکورهار مهاسنه یوکسله برامی ؟ فقط رفاهک مختلف درجه لری
 او ایدینی کی سعادتده مختلف هر یارم مالکدر . انسان ایچون بعضی
 بوابکی نعمتمن نریسنی چوق ، دیگری از ایسته مک بجوری حاصل
 اولور . انسان پله بروضیتده یوک بر سعادته برابر کوچوک بر رفاهی
 راضی اولمالی ؟ یو قسه آزمادتلى با خود بوسینون سعادتمن محروم بر
 رفاهی ایسته می ؟

خلاصه ، ایدیکی ده صوک درجه لازم اولقله برابر ، اوستون اولاق
 هانکیسدر : رفاهی ، سعادتی ؟

ایشته ، حیاتک بواک مهم سؤالن جواب ویره بیامک ایچون ، صمیعی
 روحلی انسانلرک درین بر صورتده دوشونمئنه ، فلسفه ، آدی ویریاير .

اجتماعیات :

تورکلر لە کوردلر

مل میشاقز بزه انشو پژافیک برحدود چیزیور . بحدودك اینه
آنان يرلو زەمل بدر ؟ ايچى ملنگ يمنى تورکلر لە کوردلر لە ساكن اوادقلرى
يرلو ، مل پروپەئەز ، بى اراضىبىزك خارجىنە ناصل هېچ بىنودك
تۆينىڭ قالماسنە رضا كۆستەمۈرسە . هېچ بىکورد عشىرەنگ ياخود توپىك
بورادەكى كورد مەنتىنەن آرى دۈشمەنەندە راضى ئولماز . بۇندىن
دولايىدرەك موصلە ، بىقادادە تورکلر لە ياخود تورکلر لە مىكۈن بەقدىر
سنجاقاكارلە قىشارلار وارسە ھىسى ئانا وطنە قاوشىدۇرمق وطنى وظىيەلەزىز
اڭ مەمانىنىدىندر . بىكۈن آنا وطنىدا اوزاق دوشىش بى تورىدە عرقى ، ايلە
بى تورىك عراقى ، وار : بۇنلار آنادولو اجتىاهى عضویيەتك قويار بىلەسى
مەكىن اولىيان جانلى عضولىيدىر .

مل میشاقز تورکلر لە کوردلر لە عېنى قىمىتى ، عېنى اھمىيىت وىرەمىش
كۆستەمۈرسە بوايىكى مات آرا-ئىندەكى وفا باغارى ، سداقت رابطەلەرى
ھر تورلو تصورك فۇقىنە بىرىمەمەلکە ماڭىدر . فى الحقيقة ، مشروطياتن بىرى
دولىزك كوردلر بۇزىندىز هېچ بى را حىلىز لەغا اوپرىسىسى . زىرا عىشتە قاۋازىنەن
ضرر كورن يالكىز عشىر تىلدر . بىقاۋظار ئىن اوئىن بىنى كى نە حكومتە قارشى
عىبان ، نە دە اھالى بىقاۋشى شقاوت ماھىيەندە دەكلەر بىقاۋاز حىرى كى ، مەنارەك زىمانلىرى
كى ئىڭلەتلى كۆڭلەرنىدە ، بزه دوستاق ئىنى اوزانان ، يىزمە سەمیي دەد
اور تاقلىنى ايدن بوبالى مامىت دېگىلىدى ؟ بىكۈنىڭ استقلال بىجاھدە سەندە بۇتون

هیچنه اشتراك ایدوب تورکاره برابر هب ياخود هچ ۱۰ دین
پو صدافتلي مات دكيلدر ۲۰ تودك ناصيل او لوده بوقدر صميحي برقراردناك،
بوقدر حقوق پيور برقرارداشك ايشامز و فاكار افاري في، سايدمن فداكار افاري في
اونته بيلر؟

واما کورد بوصافت یولنده یورومکاه ، عبغی زمانده کندی وارلاقی
کندی حرثی ، کندی انتقامانی ده مخافظه اینش اووندی . پارک یورونی
پاشنه اولکلر کی دوشانلرک موردادر آیانلری آنانه چیکنکندی .
بورانی ده دوغرو اولفله برا بر ، بونجهجی کوردک جوانزدانه صادقته
عدهف ایهیوب ده ، یالکر عاقلانه احنجاطکارلنه استفاد ایک هچ بروجهله
روا دکلدر . تاریخ کو-تریورک موافقیت دادنما دوغرو لفک مکافایدر .
کورد ذکی اوادیفی قدر دوغرو ایغانلی ، درست وجدا زایردده . بونی
ایجیون یالآن شواوز-سنهی دکل ، اون عصر اراق مشترک ماضیمیزی
خطر لامه من ایحباب ایدر ، بوندن اوون عصر مقدم ، بوکونکی یونانایلرله
انکازلرک ، فرانسیزلرک دده لری ، اهل سایب ، سورولری شـکلندە اسلام
اویکه لرینه آقین اینکه باشدایلر . بونلری اسلام یوردنن قو غمغی ایجیون
الله ویرن هاننی ماقار ، هاننی حکمدارلر اوولدی ؟ نورکارله کوردک
اویزماننی مشترک جهادی هیچ او وله بیایرمی ؟ قارابوگالر . آلب آرسلازلر ،
قایچ آرسلازلار ، نورالدین شوردلر بوجهاده نه قدر اوغش اشیدیار سه
صلاح الدین ایویلرده او در جهاده چالیش بادیلرمی ؟ او عصر لرده وطن خارجی
تهرانکه همروض اویلدیفی قدر دین ده داخلی خطاطرملره تمددایدیا بوردی .
تورکار ، بایکیه ، باطنیه ، کی الحادلری اوته دن قالدیرمه
چایش قاری صیراده صلاح الدین ایویلرده ، صرده ، فاطمیه راضیه لکنه
نهایت ویره دیمی ؟

دەھا سۆکرالى ، « صفویه » قىزبلاشانلى ظەھور ايدىنجىھە ، بۇيدۇنەدە
بىراچىچە مانع اوپقايچۇن ، بۇتۇز كوردېكارى - بىتىلىسى ، ولا ادرىنى
ايلىچى يابەرق - اخىتىارلىلە ، آرزۇلىلە سلطان سايمە بىمعت اىندىپەرى ؟
ايشىتە ، بۇ تارىخى مەثار كۆستىرىۋەك توركارلە كوردلە ، معزىز
وطئمىزى دوشمازىن ، مقدس دېنخىزى فساددىن اسىركەمك ايچۈن دائىما
بىرلەكده جەھادە آتىماش اىكى دوست مەلتەر . توركار ناسىل دائىما دېنى ،
اخلاقى مەفكۇرەلەر ايچۈن چالىشىلەرسە ، كوردلەكە رەھىرلەرى ھەزمان
ايغان ايلە وجىدان اولىشىدەر . بوايىكى مات ، بىرىڭ سەندىنلىرى ھېق طۇر اقدە
عنى « مەفكۇرەلەر ايچۈن ال الله ويرەزك مجاهىدە ايلەمىشارىدەر . بۇ حەقبەقى يېم
انىكار ايدە يېماير ؟

توركارلە كوردلەك ايچۈزى بىرىجىنە بىكزەدىكى كې ، طېشارىدە
بىكزىر . تورك ياخود كورد مەننە مەنسوب بىرآدای توردىكىز زمان ،
بۇڭ كوردىي يوقسە توركى او لەپەننى سىجا . نىن طائىيە ما سەكىز . حال بۇكە باشقە
مەننارىدەن بىمىضىلىرىنە مەنسوب فەردىلەك اىلىك باقىشىدە هانكى قۇدى اولا فاربىنى
سېمالىزىن بىك قولاي آكلايە بىلەسکىز . سېمالىك بىرىجىنە بىكزەدىمى ،
بىكدىكىزىنە قارشى قان قايسىمەنى ايچۈن باشاجە سېپىدر . كىندىزە بىكزەن
بىرچەرە ، كىندىزە بازەن بىر دەوح دېك دىكىدر ؟ قارشىاقلى بىراغىداڭ
دۇغۇمەنى ايچۈن ، قەلباڭدارەكى مەفكۇرەلەك مەشتەك او نەمى كافى دەكادر ،
سېمازىكە عىنى انۇذچە مەنسوب بولۇنەمى لازىمەر . طېبىتىڭ ساف
اولا دەرى اولان كىكار قوشلار ، بالفاردە كىندى نۇعازىزىن او لازارلە
اولىمايانارى يالڭاز شكارىزىن طانىم بورلۇ ؟

كوردلەك مەنيدىچە بىر قصورى وارسە ، بىھى قىسىمىزلىك حالا عىشىرىت
چالىند قالمە سیدر فقط ، توركارلەن دە هۇزۇز عىشىرت حىيات ياشايانلار پۇفتىرى ؟

کرک کوردلرک ، کرک تورکلرک عشیرت شکنندن هوز قورنوله مامه لری ،
چولو ، ایله نماسته بولونداریست نتیجه سیدر . چولده داناسقبر حالتنه
عشیرتلر بولوند نتیجه ، او نلره قوشو بولنان اهالیلرکده کوچبه و سلاحی
بر حالتده قالمه لری ضروریدر . زیرا باشنه صورتله عرضلرین ، حیاتارینی ،
ژوتارینی قورو به مازلر .

کوردلرله تورکلرک عشیرت حیاتندن قورناریمه باکن بر صورته
قابل اوله بیلدی : اوده چولده ک عشیرتلرله بونارک آراسنده چین - مدی کو
بر دیوار یا گفتی . فقط ، او جهه امکانسز اولان بوایش ، شبهدی
کندیلکلردن هکن بحاله بیردی . هر فلاتندن بعضاً ای پرنتیجه مده چیقه
بیرایر . چولک بر چوق ممهور مله برابر المزدن چیقه می بوبوک بر فلا .
کتفدر . خصوصیله عرب مانی کی بزدن قارده شدن - ولو موتنا او سون -
آیری دوشمه زنه قدر اسف ایشک آزدر . فقط ، چول ایله وطنمنز
آراسنده عسکری بحدودک وجود بولمه می ، عشیرتلرک حضریلکه
آچه - نه چوق فانده اوله بقدر . زیرا عسکری بحدود ، جانای بر
سددرکه چیک مشهور دیوارند ، دها زیاده مقاومتاید . کرک الجزر ده ،
ترک عراقده چول ایله کوردلر و تورکلر آراسنده باوق هوزلر پایه حق
او لورسه ، آزمانده بوتون عشیرتلر کندیلکلردن حضریلکی ایسته همه .
جکلدر . ذانا ، بوبوک ملت بجایی ده برعشیرتلر اسکانه قرارویه رک
حکومتی اجراسنه مامور ایتشدر .

خلاصه . تورکلرله توردلر بین سه لک مشترک دین ، مشترک تاریخ ،
مشترک بر جفا افیا نتیجه می اوله رق هم مادی ، هم معنوی بر صورته
بر اشمشادر . بگون ایسه مشترک دوشمازلر ، مشترک تهمکه لر قارشیمند
بولنیورلر . پنمه کلاردن آنجق مشترک بر هنم ایله قورنوله بیلدیلر .

او حالده بويوك بر قناعته ديره يلار زكه بوايى مانڭ بىزىقى سومەمى ھەرايى
طرف اچچون ھم دېنى ، ھم سىامى بىرقىضىدر : كوردىرى سومەمى بىر تۈرك
وارسە تۈرك دىكىدر ، تۈركارى سومەمىن بىر كورد وارسە كۆبد دىكىدر .

حیات و ائرلر :

— عمر سيف الدین اچچون —

متاڭىدەن سو كرا اـ تانىبولۇن كان غىزىتەرك بىرسـند، و بر قاج سطرلە
ـ سيف الدینك وفاتى يازىلپوردى :
مبىلا اولدىنى ورمەن قورتىلامـه رق اولىشدى .
ذاتاً هەشى قان دەگلىـر ؟

ابدى افقاردىن قلبە ، روحە كوزەل، قوقولۇ تىبىرەن چىچىكار ناصل
سولپور ، ازىلپورـه سيف الدین دە يەرارىتكىڭ آيدى سولان بىرچىچىكدى .
كىنجىلىـ ، سەنقى سوھنار اچچون بۇ واقىتسىز ئۇ اوم نەحزىـدار .
سيـف الدـينـكـ حـيـاتـ، وـمـبـقـىـ اـئـرـلـىـ قـدـرـ كـوـزـەـدـرـ . اوـ ، دـەـرـيـنـدـنـ
درـيـنـهـ يـرـمـلـىـجـىـ ، يـوـكـىـكـ بـرـحـكـىـهـ فـوـسـ وـذـهـ، بـرـشـاعـرـدىـ . كـىـنـجـىـلـكـوـ،
رـوـمـ اـيـانـدـنـ آـيـيرـلـقـدـنـ سـوـكـراـ يـازـدىـ . يـيـاضـ لـاـهـ ، بـوـبـاـ هـبـ
عـسـكـرـكـ كـوـنـلـىـنـكـ خـاطـرـ سـنـدـهـ بـرـاـفـدىـ بـرـ اـزـدىـ . كـىـنـكـىـنـ ذـاـسـىـلـهـ
اوـخـاطـرـلـرـ سـوـسـلـىـدـىـ ، دـرـيـنـاشـدـىـ . مـيـدانـهـ كـالـدـىـكـىـ كـوـنـ سـاحـبـىـ
شـەـرـقـلـەـرـ بـرـدىـ . بـتـونـ اـئـرـلـىـدـهـ كـوـزـەـ چـارـبـانـ اـكـ بـارـزـ خـطـ مـفـكـورـهـىـ

اوله بیدر . او کا کوره صنت بر آزده هایت ایچوندی ، یاراد بخی محیله هنی ،
بتون مدعانی : خاقه عاند ، خاقات دوینولرنی ، المبریق شکایتلرنی ساده
لسانیه ثبیت ایچه سنه در . او تجدیدی ده سوه ردی - اصحاف کهفمز -
نم اربله کهه پرستار نه کوزمل ! کلا تیور . بیکی مجموعه ده تاریخک بر رکو لگه سی
ماهیت ده قالش قهره افایی تاریخک مندی صحیه هارندن ولذوب چی فارسیور .
او فاره بر حیات اعاده ایدیور . او حکایه ای او و دفن صکره اسکی
کونلزک فو سانک سری اکلا شایور .

عمر سیف الدین بر شاعر دی ده : فقط شعر لری منثوره لری ، کی قوتلو ،
دکاری . شعر لرند نه چوشقون و حسن نه ده ده رن برشیخ تور و باز .
بالکر اساننک ساده نکله فاسی دوشونجه لری منظوم او لارق ترمی ایدن
ذهنی بر شاعر دی . ایشته حیات واژلریقی یازدینه زن یوکسک ادیبک پک
کنج او لهرق سون حیاته و اوندن چوق شیلر امید ابلده که باش - الانه لریقی
بر زمانه کیمه سنه آجیور ز .

او داهای شایاچق عرفانی اونک اربله زنگیله شه جکدی . فقط
فکری ، سامی بی . شهاب الدین سامانی ، تحسین ناهدی ایچه زدن آیران
روزگار سیف الدین ده سور و کایه سوز و کایه کو وردی .
حیات واژلریله قایپزده بشایاچق - و کایلر مندن بریمی ده مردوم
سیف الدیندر . حیان جوشتنی بر سوکی قاینانی ٹواومی بر قاتر
منهی اولدی .

حیانی واژلری : ایکیسی ده چرق کوزمل و ناءام قالمش بر کنابدر .
او صوک صحیه هارنده چوق شیلر وعد ایتدی . فقط سیاه طالی : اونک
و عدیقی زم انتظار مزی الیم بر انکسار ایچوندہ بوغدی وزوالی بی حیاننک
فیضی چاغدن آیروب کو وردی . هلی تر هت

کو چوک مجموعه : بو سطر لر کوست بیور که عمر سیف الدین کنجلر من

چوq سویورلر ، فقط اوئك لسان و ادب باغىز ساھىسىنده آجرا يېتىپكى بىولك روولدۇن ھنۇز ئامىلە خىردار دىكالىرلۇ : عمر سيف الدین بوکونكى ادبى تور نېھەزلىق قىرىستوف قواو سىدر .

عمر سيف الدین بولغارستان حدۇنده ، بىركوبىدە بولوك قومانىدىنى امدى . اورادىن سالانىكىدە جىفاقق « كىنج ئەلمەر » مجموعەسەنە متىصل مەكتەبلىرى يازى و ردى : ادبىغا زىك بىكى بىرساڭىلە جانلانەجىنى ، مەلتەزىك بىرساڭىلە تور و حىنى صارىصىلماز بىراغىلە ئەلقىن ايدىيوردى . بوبىكى لسان ، اسىك لسانىدىن يالكىز اىكى نقطادە آرى بىوانە جىندى : عىرىچە ، عىچەچە تۈكىلە دادانلىرىنى خالى اولىق .

بوجاھىدە يە مختلف زمانلارده طاقىق طاقىق بىتون كېچەر اشتراكا يېتىپلار . بىكى لسان ، جىريانى داللاڭەرق تور كېچىلەك ، خاقانە دوشروچىاق ، ملى حرث حەركەتلىرىك دوغىمەسەنە سبب اولدى . ايشتە ، بىتۇز بۇ فەتكى جىريماڭارك باشلانەجىنى ، عمر سيف الدینك صاف ، معصوم روحىنە ئوران ايدن سارى مستولى بىراغان صىتەم بىدى .

عمر سيف الدین يې ادبىكىنە قوتلە ئىننانان ، اينانىدىقى درحال اجرابە ئىشىت ايدن بىسيط روحلى انسانلىرىنى . قوماندا يېتىپكى حدود بولۇشكى محمد جىكارى كى ، غرور ، ئىفاخر ، منقىت حەسلەرنىن اوزىزىنى . بولوك بىر تىجدىك اىلەك مەحمد و مجاهدى اولدىيى حالىدە ، باشقەلىنى پىشاوا ، كەنلىسى پىرو كۆستەمكە چالىشىردى . مەفكۇرمەسى بىوكسلەتكە اۋدام ايدنلار ، شىخىنى بىكىمىسىلەر بىراپ ، قول قوربان اولقىدىن چىكىنەزدى . اىلەرىنى چىق قىمتلى كۈرمەز داها درىن ، داها اىنچە سەنگىكارلىرى ، آچىدىقى يولدىن يورۇتە بىلەتكە . ايشتە بوصىبىي حۇيقى ، بۇ تىصنەمىز فراغتى ساپەسىنە واقق اولىيوردى . عمر سيف الدین ، لەپەرات لسانىنده ايسەتىپكى انقلابىك

تمامیله حسرله کاربکو . تورده‌کدن سوکراحته و داع استدی . پی‌سادت ،
مجدلردن چوغنه نصیب او ملامشدر .

کوچک حکایه

تذیرک قاریسی

حرب اعلان ایدبانجه حکومتک ایستادیکی یونون کنچجار ، قصبه به ،
اخذ عسکر شعبه‌سی اسپهه قوشمشلردى . سطحی برمایندن سو ترا
کنندیلرینه اوچ کون همات ویرلدی . شیعده عیسی کوبالرینه دونش ،
حاضر لق کوریبورلدى . رنجبرلره لازم کان تعابات و زیلور ،
قویونلاره قیش ایچون یر آیریلیور ، بوغداپلاری آنبارلره ، صماماڭلار
سلامانلقاره یولشیدیلیور دی . کیمی هر زمانکی کې قىدىسىز ، کیمی تلاشىدی .
کیمنک یوزنده اوافق بر سونجك آراصیرا بايرن ایزلى واردی . احمد کیپانك
اوغلی تذیرده بونارتدى . دده‌می روس محاربەستنده شىيد دوشمش ،
بابامی تساليا اووالرندە قاپب اوسلشدەر ايشتە اوده دوشمنە چارىيىشىغە
کىدىسوردى . احتمالكە بىداها دونمە جىڭدى . فقط نە او لورسە او اسون ،
باباستك ، دده‌سنک انتقامى آملق دويغومى اونى هر تور او نەلەكە قارشى
لاقيد براقيوردى . ذاتاً او دىكىر كوبيلاره پاك بىكزەمىزدى . او توپ ب
يازمى ، كوي بىكىنک توجھى سايەستنده آراصیرا قصبه به تىدەرلە دىنيا يى
رەھا ايى آدامىلە ئاساده جولونە ، كىندىسىق افرانى آرامىنده فائق

برموقده حاویوردی . بوسایده بچوق دفقارنه غایبه چالهرق ،
نایمهنک اک کوزل قیزی اولان ذینه آلمه موفق اویش ، کوچونکن
اوکسوز قالدینی ایچون توى کهیانک الله پکرديکي ردهدن قالمه اراسيسنی
قورغارا بیامش ، چمنی . چو وغى منظم بحاله قوشىدى . حریه
کېنسەدە کوبایلر اوزىزىه برادىنی صايقىڭ دوام ايدەجىنە ، ايشلىنىڭ
 يولىدە كىدە جىكىنە امىندى . بوجەتىزدە قورقاۋى بوقدى . يالكىز
قارىسلە چوچوغى دوشۇنۇر ، اوچلىرى ساحبىز برافق برآز كوج
ئاوردى . حاضر اق ایچون ويردكارى اوچ كون اوئارى ياندىز آرمدى .
يالماز قالرىنە قىنىش عشقى ونەقىنى برافەرق دردنجى تونى كۆز ياشلىرى
اچىنده آىلدىلر .

بو آرىلاق زىنب اچۇن بىكى بىرماڭ ياشلا ئەجىي اوشىدى ، كېمسەنە ئاكىنڭ
ملار يۇرۇ ، يالكىر لەنگى آجيلىرىقى شىمى دەھا ئى دوپۇر ، بابا يە آمازىك
اولومنه يېكىن آغلۇردى . نىزىدىن ، ارا سىرا كان لام دواو مكتوبىلە
او باشقە بىررۇح تۈرىور ، حریه ناسىل كىردىكارىقى ، بىرسوده ناسىل بىكلە .
دكارىقى ، دشمنى ناسىل قوغالادقلارنى آكلانان سطرلى ، اضطرابلىرىقى
برەدت ایچون اوپۇنوردى .

آيلار كېچىجە مكتوبىلەك آرامى سىركاشىكە ياشلاشتىدى . خاتىت قام
آنى آيدىكە اوىنن هېيج بىرخېر بوقدى . كىمى محارىدە يارلى دوشۇر ئەكىنچى
شىمىدى خىستەخانەدە اولدىنی سوپاپور، كىمى اسىر اولدىنی ادعايدىپور ،
آرا سىرادە شەزادەن بىخت اولىپوردى . بۇ زىلرک آجيبارى آشىنە
ھەكون برآز دەھا آزبان زىتب ، تۆزلىرى يولىدە، اولىن بىرخېر بىكلىپوردى .
خاتىت حېفت آكلاتىلادى . اوچ ، درت مئى دەشمەنلە بىش ساعت
دوئوشىدەن صوڭرا دېجىت ايدن باوكا اهرادى آراسىدە اوده بىر قورسونك

خیائته هدف اولش ، شید دوشمشدی . شبدل هوا ایچون کویاریه
 دونن صله حیلر بو خبری ویرلرکن ، سلرنده چوق درین بر قاترک
 ستره بیشتری حس او او بوردی . کویاریه یمن ، اوکجه زینه بجث
 ایمک ایسته مدیار . فقط آغز لرده کیلی یئزی دولاشان بو خبر ، نهایت
 اویک ده فولاغه دکدی . و آصل بو اوکا ، تحمل ایداز . بر اضطراب ارادی .
 اک زیاده چوجوغنی ، اوک استقبالی دوست-ونیوردی . او بویخیه قدر
 اون ایشلری یالکز باشنه ادومه ایمک لازم کایوردی . حال وکه تذرک
 شهادتی خبر آزادقلاری کوندن بزی ، لاکیو-کندن اک کوچو کنه . قادر بتون کویاره
 اوکا فارشی معاهده لری دیکشیدیره شلاردی . شیدی آرتق نه چوبان ،
 سوریلری اولکی کی منتظم زمانلارده کویه تئیریور ، نده رنجیر لوابش
 ساءترنده تارلاده بولویورلردي . ذاتاً سورویده فورد مسلط اولمشدی .
 ایشلر کوندن تونه بوزولبوردی . کوی کهیامی ینه نجاوزلرینه باشلامش ،
 کوی بی ، تذرکه مشترک اولدینی بر قاج پارچه تارلای « ازالله شیوع »
 صورتیله جزئی بر پارا مقابله اندنه الله پکیرمشدی ، شیدی کندیارینه اوافق
 بر قاج پارچه تارلاند ، بر قاج اوکوز وبش اون فیوندن باشهه بر منی
 قالاماشای . داعیا اوغانی دوشونیوردی . اوک کیمسه میز ، بوکوک بویی
 کندیسته سم ایدیور بیدی . بوبله بیدوسه کیری به قالان مالرینک ده محو
 او لاجفون بیلیوردی . بر چاره بولق لازمده . حفسم لزن یاپانلر ، مالنی
 آلانلر ایچون بر قاج دفعه حکومته وردیکی عرضحاللری ، بک ، تاحیه
 مدیری وزاندارمه قومندانیله اولان منابن-بتنک تائیریله دوستک آلتی اولمشدی .
 یاری نه بایه جفای . نک ، باشه او اسایدی بر پارچه اکمه قفاخته بیتون
 بوایشلره و بحمسه لقاره تحمل ایده جگدی . فقط اوتهده چوجوغنی و اوک
 استقبالی واردی ، وابشته وفی کدر ایدیوردی . رهی معاونتاردن امبدنی

کسنجه کویلیلاردن یاردیم آرامنی دوشوندی . بکک ظامنه اولماسه بیله
ایکنیبی در جمهوده کی آداملارک حمسنلارینه قارشی فویق چاره لری آرادی .
اک زیاده معاونت اميد ایندیکی ، تولده شیهدی اک چوق سوزی پکنلاردن
ندیرک عجیج ، زاده می عناندی . بر کون اوکا کیندی . بالواردی ، آغلادی .
عمان ، بر چوق دوشوندکان صوکرا ه بیک ، فقط بکاواردمیسلش ؟ دیدی .
زینب جوندل چوق متأثر اولشیدی . اوینه درندی کوڑارچه بو سوزک
تاپیری آلتنده قالدی . او نه کی بصل خمر توئر رور ، آملق ایستبوردی .
نهایت راضی اولدی . ویردین سوز چوبوغك حیاتی و استقبانی
قورتار اچقدی . اولنديلر .

• •

چوق صیحاق بر یاز کونیدی . سولوك ایخنده و قور بر وضعیتله
دیگاهن ماندار ، آچیق آغزری و صارقيق قانادرلله کولکلر آرابان
طاووقلر ، ایشارینی بر اقرارق آغاچلرک آلتنده دیگاهن کویلر ، چاردق
دیپلرنده کی قادیتلر ، هیسی ، بو یافیبی کونک بیلتهسف بکلورلردى .
بردن ، اوذاقدن بر سس ایشیدلدى . سکن ، اون کمیند عبارت
قاوه نود کو چاغرارق کویه دوغره کایپورلردى . سولوك ایچنے صیغینان
ماندار باشلرینی چوردیلر . ایشارینی بر اقرارق آغاچلرک آلتنده اوچون
کویلر اویاندیلر . طاووقلارده بر حرکت اولدی . و چاردق دیگاهن
قادیتلر آیاغه قالقدیلر . قانله یانلاشنجه بونلارک ، تویلک اساردن وزن
کنجلری اولدیق آکلاشلاری . بیالار ، آنار چر جوئلارنه ، چو جومار
پالالرینه قاوشق ایچون قوشو شدیلر . زینب اخیارمنز ، بونلره پراب

ايلار بله دى . آنسزىن بىر نعماتى دوردى . آياه لارى بىرە مېيھانلىش كىدى .
آودۇلرى دوندى . آنجق ايشيدىلە بىرە جىك بىز اينىتىلە بىرە يوارلاندى :
ئىزىرى بۇ ئازارك ايمچىدە كورمىشى ،

احسان حامد

اقتصاديات :

اقتصادىي وطنپورلۇك

چوق كۆزادر يوردىزك اپكى
بىلپۈرۈز دوقومىنى ، اورمىدى
بايدىنەز قوماشاردە كورۇنۇر
بۇ وطنك يېڭى بىر چىشىد چېچىكى
اجىيىدىن آلامەم چورۇك مال
كىمەلم نە قىرب ، نە ژرسەنى
يادىرەلم بۇون بىلى مانىقىدىن
چارتىف ، باوز ، انكلائى ، كوماڭى
جو طۈرافقە قالسىن حلال بارامز
قيمت بولسون المزك امىكى

ايشىق قىزى

خلق تورکولوی

یار چویردی بوز بندن
بودردلی ، او کا وز بندن
هم یاردن و قالیزد

هیچ چویره ز بوز بندن

داغلار داغلادی بفی
کورن آغلادی بفی
ذنجیرل ضبط ایزکن
سودا با غلادی بفی

یاری توندردم بوله
کوزلرم دوله دوله
مولام بربولوط توندر
یارمه کولکه او له

قیادیی از اولور
کل آچبار یاز اولور
بن پارمه کل دیم
کلاک هاری آز اولور

• •

آنم بختیارم
پادشاه نخنی یارم
بوزکده کووز ازی وار
سکا کیم بازدی یارم

• •

قرتیلم دستهیم
پایلم قفسهیم
پارمه سلام سویله
اوشهشم خستهیم